

НАРЕДБА № 16 ОТ 24 СЕПТЕМВРИ 2004 Г. ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯ ПО ПРОФЕСИЯ "МЕБЕЛИСТ"

*ИЗДАДЕНА ОТ МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И
НАУКАТА В СИЛА ОТ 23.11.2004 Г.*

Обн. ДВ. бр.103 от 23 Ноември 2004г.

Раздел I. Общи положения

Чл. 1. С тази наредба се определя Държавното образователно изискване (ДОИ) за придобиване на квалификация по професия 543040 "Мебелист" от област на образование "Производство и преработка" и професионално направление 543 "Производство на изделия от дървесина" съгласно Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от Закона за професионалното образование и обучение.

Чл. 2. Държавното образователно изискване за придобиване на квалификация по професия 543040 "Мебелист", съгласно приложението към тази наредба, определя изискванията за придобиване на първа степен на професионална квалификация за специалността 5430401 "Мебелно производство".

Чл. 3. (1) Въз основа на ДОИ по чл. 1 и рамковите програми по чл. 10, ал. 3 от Закона за професионалното образование и обучение се разработва учебен план и учебни програми за обучението по съответната специалност по чл. 2.

(2) Документацията по ал. 1 за професионално образование се разработва от Министерството на образованието и науката, а за професионално обучение - от обучаващата институция.

Раздел II. Съдържание на държавното образователно изискване

Чл. 4. (1) С ДОИ по чл. 1 се определя равнището на задължителната професионална подготовка в края на обучението по професията, което гарантира на обучаемия възможност за упражняване на професията "Мебелист".

(2) Държавното образователно изискване за придобиване на квалификация по професия "Мебелист" определя общата, отрасловата и специфичната задължителна професионална подготовка за професията, както и задължителната чуждоезикова подготовка по професията и избираемата подготовка.

(3) Съдържанието на всеки вид задължителна професионална подготовка по ал. 2 включва:

1. необходимите професионални компетенции (знания, умения и професионално-личностни качества);

2. тематичните области, от които се формира съдържанието на учебните

предмети/модули.

Чл. 5. С ДООИ по чл. 1 се определят и входящото образователно равнище, изискванията към здравословното състояние на кандидатите за обучение, профилът на професията, целите на обучението, оценяването по време и при завършване на обучението, удостоверяването на придобитата професионална квалификация, необходимата материална база.

Преходни и Заключителни разпоредби

§ 1. Учебните планове и програми по чл. 3, ал. 1 за професионално образование се прилагат от учебната 2004/2005 г., а за професионално обучение - от влизането в сила на тази наредба.

§ 2. Лицата, които са приети за обучение до учебната 2003/2004 г., включително по специалности и професии от професионално направление "Единични професии" от Списъка за специалностите и професиите за професионалните училища на Министерството на образованието, науката и културата от 1993 г., се обучават и завършват обучението си по учебните планове и учебните програми, които са действали при постъпването им.

§ 3. Указания по прилагането на тази наредба се дават от министъра на образованието и науката.

§ 4. Тази наредба се издава на основание чл. 17, т. 3 и във връзка с чл. 16, т. 7 от Закона за народната просвета.

§ 5. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в "Държавен вестник".

Приложение към чл. 2

Държавно образователно изискване за придобиване на квалификация по професия "Мебелист"

Професионално направление:

543	Производство на изделия от дървесина
-----	--------------------------------------

Наименование на професията:

543040	Мебелист
--------	----------

1. Входни характеристики

1.1 Степен на професионална квалификация и входящо образователно равнище

В табл. 1 е представена специалността, включена в професия "Мебелист", съгласно Списъка на професиите за професионално образование и обучение (2004 г.) и входящото минимално образователно равнище за придобиване на първа степен на професионална квалификация.

Таблица 1

Специалност		Степен на професионална квалификация	Входящо минимално образователно равнище
5430401	Мебелно производство	първа	завършен шести клас

1.2. Изисквания към здравословното състояние на кандидатите за обучение

Кандидатът за обучение трябва да бъде физически годен и психически здрав да упражнява професията "Мебелист", което се удостоверява с медицинско свидетелство.

2. Профил на професията

2.1. Дейности, предмети и средства на труда и професионални компетенции по специалности

Основните характеристики на профила на професията са представени в табл. 2.

Таблица 2

Описание на трудовите дейности (задачи)	Предмети и средства на труда	Професионални компетенции		
		знания за:	умения за:	професионално-личностни качества
Специалност 543 0401 "Мебелно производство"				
1. Разпознава и използва масивна дървесина, дървесни и спомагателни материали	Основни и спомагателни материали: масивна дървесина	Дървесните видове - свойства, недостатъци и приложение	Разпознаване и подбор на дървесина, дървесни и спомагателни материали	Дисциплинираност
2. Обработка на дървесината с ръчни инструменти и извършва ръчно шлифоване	Дървесни материали - ПДЧ, ПДВ, фурнир, шперплат, фолио, MDF, OSB	Дървесните и спомагателните материали - видове, особености, приложение, вкл. MDF, OSB, ламинирани плочи	Работа с ръчни инструменти	Отговорност
3. Извършва първично разкрояване на дървесина и плочи	Спомагателни материали - шкурки, лакове, лепила, опаковъчни материали; обков	Предназначение, устройство и принцип на действие на дървообработващи машини	Работа с дървообработващи машини	Прецизност
4. Спазва нормативните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд	Машини и инструменти: ръчни инструменти и приспособления	Правила за безопасни условия на труд	Изпълнение на технологични операции за механична и подготвителна обработка	Концентрация
5. Извършва спомагателни дейности с дървообработващи машини, вкл. и при облицоване на плочи	Дървообработващи машини - циркуляр, банциг, шрайхмус, бусола, пробивни машини; преса	Видове ръчни инструменти	Опаковане на мебели	Технически усет и способности
6. Подрежда дървения материал на фигури	Режещи инструменти	Основни технологични процеси при изработване на различни видове мебели	Извършване на товаро-разтоварни дейности	Умения за работа в екип
7. Извършва сглобяване на несложни мебелни	Допълнителни средства: измервателни уреди			

детайли и агрегати

8. Извършва опаковане
и товаро-разтоварни
дейности на готови
мебелни изделия

9. Подава за
обработване, поема и
подрежда на фигури
обработените детайли
от масивна дървесина и
плочи

10. Транспортира
обработени материали
до машини, съоръжения
и работни места по
потока на технологичния
процес

11. Извършва
измерване и проверка
на размерите на
обработваните детайли
и агрегати

12. Извършва вторично
механично обработване
на детайли от масивна
дървесина и плочи

2.2. Тенденции в развитието на професионално направление "Производство на изделия от дървесина"

Дърворезно-амбалажното производство и производството на мебели, врати и прозорци ще продължат да се развиват преобладаващо в малки и средни предприятия (МСП), в които ще бъдат внедрявани иновационни технологии и оборудване. За осигуряване на устойчиво развитие на МСП се очакват благоприятни закони, административни и данъчни условия; укрепване на инфраструктурата, поддържаща МСП, както и подобряване на достъпа на МСП до финансиране.

2.3. Възможности за професионална реализация

Придобилите първа степен на професионална квалификация по професията "Мебелист" могат да постъпват на работа на длъжности, които съответстват на професиите 7132 "Дърводелец-паркетчия" и 8141 "Гатерист, циркулярист, банцигар" от Националната класификация на професиите (1996 г.), а също и други, допълнени при актуализиране на Националната класификация на професиите.

2.4. Възможности за повишаване на професионалната квалификация

Придобилият първа степен на професионална квалификация по професия "Мебелист" може да продължи обучението си за придобиване на втора и/или на трета степен на професионална квалификация по друга професия от професионално направление "Производство на изделия от дървесина", ако отговаря на изискването за входящо минимално образователно равнище, като обучението му по задължителната професионална подготовка се зачита.

Обучаваният може да придобие първа степен на професионална квалификация и по друга професия от професионалното направление, като обучението му по общата задължителна професионална подготовка - единна за всички направления, и отрасловата задължителна професионална подготовка - единна за всички професии от професионално направление "Производство на изделия от дървесина", се зачита.

3. Цели на обучението

Основна цел на обучението по професия "Мебелист" - първа степен на професионална квалификация, е придобиването на теоретични знания, практически умения и личностни качества за реализация по професията.

3.1. Подцели за формиране на ключови компетенции при обучението по общата задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления

След завършване на обучението по професията, обучаваният трябва да:

- знае и прилага основните правила за безопасна работа, не замърсява при работа околната среда;

- познава правата и задълженията си като участник в трудовия процес съгласно Кодекса на труда; разбира договорните отношения между работодател и работник;

- осъществява комуникация при изпълнение на трудовата дейност, съдейства и търси помощ от членовете на екипа, отнася се с чувство за отговорност при изпълнение на задачата, която му е възложена;

- разбира своята роля в производството и съзнава необходимостта от повишаване на квалификацията си.

3.2. Подцели за формиране на базисни компетенции за изпълнение на дейностите от "Профила на професията" при обучението по отрасловата задължителна професионална подготовка, единна за всички професии от направление "Производство на изделия от дървесина"

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- познава организацията на предприятието и правомощията на длъжностните лица;
- познава и спазва технологичната дисциплина при изпълнение на технологичните операции;
- познава основните процеси, машини, апарати, съоръжения и инсталации в производството на изделия от дървесина;
- умее да разчита технологична документация.

3.3. Подцели за формиране на специфични компетенции за изпълнение на дейностите от "Профила на професията" при обучението по специфичната за професията и специалността задължителна професионална подготовка

След завършване на обучението по специалността обучаваният трябва да умее да изпълнява качествено технологичните операции при производството на различни видове мебели, като:

- разпознава и използва масивна дървесина, дървесни и спомагателни материали;
- обработва дървесината с ръчни инструменти и извършва ръчно шлифоване;
- извършва първично разкрояване на дървесина и плочи;
- спазва нормативните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд;
- извършва спомагателни дейности с дървообработващи машини и при облицоване на плочи;
- подрежда дървения материал на фигури;
- извършва сглобяване на несложни мебелни детайли и агрегати;
- извършва опаковане и товаро-разтоварни дейности на готови мебелни изделия;
- подава за обработване, поема и подрежда на фигури обработените детайли от масивна дървесина и плочи;
- транспортира обработени материали до машини, съоръжения и работни места по потока на технологичния процес;
- извършва измерване и проверка на размерите на обработваните детайли и агрегати;
- извършва вторично механично обработване на детайли от масивна дървесина и плочи.

4. Съдържание на обучението

Обучението по задължителната професионална подготовка, включващо теория и практика, се регламентира с учебен план и учебни програми, които се разработват на базата на Държавното образователно изискване (ДОИ) по професията "Мебелист".

Учебният план се изгражда върху основата на учебна предметна или модулна система. Изучават се учебни предмети или модули, в които са систематизирани научни знания, съобразени с възрастовите и познавателните особености на обучаваните.

Учебната програма определя целите и задачите на обучението по съответния учебен предмет или модул от учебния план, представя тематично съдържанието на учебния материал, дава най-общи методически указания за организацията и провеждането на обучението.

Съдържанието на обучението по професията "Мебелист" - първа степен на професионална квалификация, е представено в табл. 3.

Таблица 3

Съдържание на обучението

Професионални компетенции	Тематични области
1	2
Обща задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления	
1. Да знае и прилага основните правила за безопасна работа на работното място, да не замърсява при работа околната среда	Правила и инструкции за безопасна работа Противопожарна охрана Долекарска помощ Вредности и професионални заболявания
2. Да осъществява ефективни комуникации при изпълнение на трудовата си дейност в работен екип - да умее да формулира въпроси, да прави отчет за извършената работа	Видове общуване Принципи на общуването
3. Да участва при разпределяне на задачите, да съдейства и търси помощ от членовете на екипа, да се отнася с чувство за отговорност при изпълнение на задачата, която му е възложена	Организация на трудовия процес Екипна организация на труда Права и задължения при работата в екип
4. Да разбира собствената си роля в производството и да съзнава необходимостта от повишаване на квалификацията си	Професионално и кариерно развитие
5. Да познава правата и задълженията си като участник в трудовия процес съгласно Кодекса на труда; да разбира договорните отношения между работодателя и работник	Трудовоправно законодателство Трудовоправни отношения в производственото звено (предприятието) Нормиране на труда Заплащане на труда Работна заплата
Отраслова задължителна професионална подготовка - единна за всички професии от професионално направление "Производство на изделия от дървесина"	
6. Да познава организацията на предприятието и правомощията на длъжностни-	Нормативни документи в производството Организация на работно

те лица	то място
7. Да познава и спазва технологичната дисциплина при изпълнение на технологичните операции	Видове технологични процеси Видове машини, апарати и съоръжения Видове техническа и технологична документация
8. Да умее да разчита технологична документация	Условни означения в технологичните документи Видове техническа и технологична документация
9. Да познава основните процеси, машини, апарати, съоръжения и инсталации в производството на изделия от дървесина	Основни процеси при производство на изделия от дървесина Устройство на основни машини, апарати, съоръжения в производството на изделия от дървесина
Специфична за професия 543040 "Мебелист" задължителна професионална подготовка	
10. Да разпознава и използва масивна дървесина, дървесни и спомагателни материали	Основни и спомагателни материали за производство на мебели Машини и инструменти за
11. Да обработва дървесина с ръчни инструменти и извършва ръчно шлифоване	производство на мебели Правила и изисквания за безопасна работа
12. Да извършва първично разкрояване на дървесина и плочи	Конструктивни особености на различните видове мебели
13. Да спазва нормативните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд	Технологични процеси за производство на мебели
14. Да извършва спомагателни дейности с дървообработващи машини и при облицоване на плочи	Опаковане и извършване на товаро-разтоварни дейности
15. Да подрежда дървения материал на фигури	
16. Да извършва сглобяване на несложни мебелни детайли и агрегати	
17. Да извършва опаковане и товаро-разтоварни дейности на готови мебелни изделия	
18. Да подава за обработване	

и да поема и подрежда на фигури обработените детайли от масивна дървесина и плочи

19. Да транспортира обработени материали до машини, съоръжения и работни места по потока на технологичния процес

20. Да извършва измерване и проверка на размерите на обработваните детайли и агрегати

21. Да извършва вторично механично обработване на детайли от масивна дървесина и плочи

---

5. Система за оценяване и сертифициране

Оценяването на знанията, уменията и професионално-личностните качества на обучаваните в институциите на системата за професионално образование и обучение се определя с Държавното образователно изискване за системата за оценяване - Наредба № 3 на МОН.

Оценяването е процес за установяване на постигнатите резултати в съответствие с поставените цели и подцели на обучението.

Оценяването се извършва на три нива - входящо, междинно и изходящо.

5.1. Оценяване на входа

Входящото образователно равнище на обучавания се удостоверява с документ за завършен шести клас.

Входящото квалификационно равнище на обучавания се удостоверява със Свидетелство за професионална квалификация или Удостоверение за професионално обучение.

5.2. Оценяване на междинно ниво

5.2.1. По теория:

Слаб 2 - обучаваният не е овладял терминологията, не умее да представи усвоените знания;

Среден 3 - обучаваният е овладял терминологията, умее да представи усвоените знания;

Добър 4 - обучаваният разбира и умее да прилага усвоените знания в познати ситуации;

Много добър 5 - обучаваният прилага усвоените знания в нови ситуации;

Отличен 6 - обучаваният умее да прилага усвоените знания в нови ситуации; прави анализи, оценки и сравнения на процеси, явления, технологии по предварително зададени критерии.

5.2.2. По практика:

Слаб 2 - обучаваният не умее да прилага усвоените знания при изпълнение на практическо задание и не спазва правилата за безопасен труд;

Среден 3 - обучаваният изпълнява отделни операции в позната ситуация по предварително дадени указания, спазвайки правилата за безопасен труд;

Добър 4 - обучаваният осмисля и изпълнява практическа задача в позната ситуация по предварително дадени указания, като спазва правилата за безопасен труд;

Много добър 5 - обучаваният осмисля и изпълнява практическа задача в позната ситуация самостоятелно, спазвайки правилата за безопасен труд;

Отличен 6 - обучаваният осмисля и изпълнява практическа задача в нова ситуация, като спазва правилата за безопасен труд; подбира самостоятелно методи, суровини и материали; оценява качеството на работата си.

5.2.3. При оценяване на обучение, организирано на модулен принцип, се разработва система за оценяване, която включва:

- описание на професионалните компетенции, които ще бъдат проверявани при всяко изпитване;

- определяне на минималния брой точки, при който обучаваният се счита за издържал (овладял е минималните знания и умения, необходими за продължаване на обучението);

- определяне на критерии за оценяване на всяка изпитна задача;

- въвеждане на коефициент на тежест за всяка изпитна процедура при оформяне на окончателната оценка;

- задаване на формула (скала) за изчисляване на оценката по шестобалната система.

5.2.4. Инструменти за оценяване - тест, практическо задание, устно и писмено изпитване, практически задачи и други. Разработват се в съответствие с научните изисквания за всеки от тях. Степента на трудност на конкретните въпроси, задачи, задания и други трябва да е съобразена с равнището на професионални компетенции, зададено в т. 3 "Цели на обучението".

5.3. Оценяване на изхода от обучението

Държавните изпити за придобиване на степен на професионална квалификация са два - по теория на професията и по практика на професията, и се провеждат по национални изпитни програми в съответствие с ДОИ за придобиване на квалификация по професията "Мебелест".

5.3.1. Изпит по теория на професията

Критериите за оценяване са формулирани като обобщение на подцелите от "Цели на обучението". Показателите за оценяване отразяват степента на постигане на подцелите. Критериите и показателите за оценяване, както и тежестта им в общата оценка са представени в табл. 4.

Таблица 4

Критерий	Показатели	Тежест (%)
1. Знания за производство на детайли за мебелни изделия от дървесина в съответствие с нормативните изисквания	Обяснява правилно технологичните процеси Описва устройството и принципите на действие на машините Описва мотивите за подбор, употреба и съхранение на материали и инструменти	80
2. Знания за правилата за безопасност и на изискванията за опазване на околната среда при изпълнение	Знания за опазване на живота и здравето - своя и на останалите Знания за безопасна работа на работното място	10

на професионалните задължения	Разпознаване на опасни ситуации в процеса на работа и своевременно реагиране Познаване на начините за оказване на долекарска помощ на пострададал при трудова злополука	
3. Икономически и трудовоправни знания и умения	Знания за изискванията на трудовото законодателство Знания за основните принципи при различните форми и системи на заплащане на труда	10
	Общо	100

5.3.2. Изпит по практика на професията

Критериите за оценяване са формулирани като обобщение на подцелите от "Цели на обучението". Показателите за оценяване отразяват степента на постигане на подцелите. По време на изпита обучаваните се поставят при еднакви предварително известни условия и им се дават указания за работа.

Критериите и показателите за оценяване, както и тежестта им в общата оценка са представени в табл. 5.

Таблица 5

Критерий	Показатели	Тежест (%)
1	2	3
1. Качество на изпълнението на изпитното задание	Съответствие на всяка завършена операция с изискванията на съответната технология Съответствие на крайното изделие с предварително зададените технически параметри	80
2. Спазване на правилата за здравословни и безопасни условия на труд и за опазване на околната среда	Правилно използване на лични предпазни средства Безопасна употреба на предметите и средствата на труда Разпознаване на опасни ситуации, които биха могли да възникнат в процеса на работа, дефиниране и спазване на предписанията за своевременна реакция	10

	Описване на дейностите за опазване на околната среда	
3. Организация на работното място	Подредяне на инструменти и материали в съответствие с последователността на технологичните операции Целесъобразна употреба на материалите Почистване и подредяне на работното място Равномерен темп на работата за определеното време	5
4. Самостоятелен контрол при изпълнението на изпитното задание	Контрол на техническите показатели - текущ и на готовото изделие Оценка на резултатите, вземане на решение и отстраняване на грешки Оптимален разчет на времето за изпълнение на изпитното задание	5
	Общо	100

5.4. Удостоверяване на професионалното образование и обучение

Завършено професионално обучение с придобиване на степен на професионална квалификация се удостоверява със Свидетелство за професионална квалификация.

Обучавани, които не са положили държавните изпити за придобиване на степен на професионална квалификация, получават Удостоверение за професионално обучение.

Съдържанието на документите се определя съгласно Държавното образователно изискване за документите за системата на народната просвета (Наредба № 4 на МОН) и Държавното образователно изискване за придобиване на квалификация по професия.

6. Изисквания към материалната база

Обучението по теория се осъществява в учебни кабинети, а по практика - в учебни работилници или базови обекти (предприятия) при предварително сключени договори.

Материалната база трябва да бъде в съответствие с изискванията на действащите нормативни актове на Министерството на образованието и науката, Министерството на труда и социалната политика, Министерство на вътрешните работи, Министерството на здравеопазването, отрасловите министерства и съответните български стандарти.

Нормативните изисквания към материалната база са в съответствие с дейностите, които ще се извършват, с видовете технологични процеси, с ергономичните, естетичните изисквания и методическите указания.

6.1. Учебен кабинет

6.1.1. Основно оборудване - учебни маси, столове, учебна дъска, технически средства и аудиовизуална техника (диапроектор, шрайбпроектор и др.).

6.1.2. Помощно оборудване - тебешир, моливи за чертане, чертожни инструменти, мостри дървесина.

6.1.3. Учебни помагала - табла с мостри на основни, помощни и спомагателни материали за съответната специалност, схеми за устройството на различните видове машини, диапозитиви за организация на работните места в професията (специалността), филми за технологичната последователност при изработване на различни видове изделия от дървесина, комплект учебници по всички изучавани предмети.

6.2. Учебна работилница

Учебните работилници се оборудват с машини и съоръжения, както и със съответни помагала съобразно усвояваната професия. Учебните работилници трябва да осигуряват работни места за всички обучавани, както и едно работно място за обучаващия.

Основно оборудване - тезгяси, машини и инструменти, демонстрационни макети и модели, реални образци, онагледяващи табла, учебни видеофилми, програмни продукти, съобразени с изискванията и целта на професионалната подготовка.

7. Изисквания към обучаващите по теория и практика

Право да преподават по теория имат лица с висше образование, образователно-квалификационни степени "магистър" и "бакалавър" по специалности от областите "Дървообработване" и "Производство на мебели", съответстващи на учебните предмети или на модули от отрасловата и специфичната задължителна професионална подготовка.

Право да преподават по практика имат лица с висше образование, притежаващи образователно-квалификационни степени "магистър", "бакалавър" и "специалист" по специалности от областите "Дървообработване" и "Производство на мебели", съответстващи на учебните предмети или на модули от отрасловата и специфичната задължителна професионална подготовка.

Препоръчително е на всеки три години обучаващите да преминават курс за актуализиране и разширяване на професионалните и педагогическите знания и умения.

8. Процедури за преглед и актуализиране на Държавно образователно изискване:

- апробиране в обучаващи институции;
- текущ мониторинг на дейностите, свързани с внедряването на ДОИ;
- ежегоден анализ на резултатите и промени при доказана необходимост.